

ONESNAŽEVANJE PODZEMNIH VODA

Tudi še danes smeti odmetavajo v jame

Predstavili rezultate projekta **LIFE** Kočevsko, ki je posebnost ne le v slovenskem, ampak tudi širšem prostoru - V 43 odst. onesnaženih jam odpadki niso starejši od enega leta

KOČEVJE - Občina Kočevje kot vodilni partner pri projektu **LIFE** Kočevsko je v sodelovanju z drugimi partnerji, **Zavodom RS za varstvo narave**, **Zavodom za gozdove Slovenije** in **Ljudsko univerzo Kočevje**, pretekli četrtek organizirala osrednji dogodek v okviru tedna **LIFE**. Dogodek so poimenovali **LIFE** pod nami - onesnaževanje podzemnih voda na Kočevskem, na njem pa so predstavili rezultate projekta **LIFE** Kočevsko, ki so ga začeli 1. septembra 2014, končal pa se bo konec februarja prihodnje leto.

Kot je povedala direktorica občinske uprave Lilijana Štefanič, je 2,3 milijona evrov vreden projekt **LIFE** Kočevsko prvi okoljevarstveni projekt na slovenskih tleh in bolj kot ne izjema tudi v evropskem prostoru, saj je vodilni partner pri projektu občina. Ena izmed aktivnosti, ki jo je vodila občina, je bilo ohranjanje habitatne vrste človeške ribice, ki jo lahko ohranjamo, kot je povedala, če so podzemne vode čiste.

V okviru projekta so zato za varstvo podzemnega habitata izvedli obsežne biološke in kemijske analize podzemne vode, glavni poudarek pa je bil na čiščenju sedmih onesnaženih vodnih jam. Rezultate raziskav in izvedenih aktivnosti so pretekli četrtek v Turističnem kompleksu Jezero predstavili: Mitja Prelovšek iz Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU, predsednik jamarskega kluba Novo mesto Zdravko Bučar, Andrej Hudoklin iz Zavoda za **varstvo narave** in vodja projekta Očistimo Kočevsko Tina Kotnik. Po predstavitvi je sledila obsežna razprava, v kateri so se dotaknili tudi ukrepov za zaščito človeške ribice, ki je, kot so povedali razpravljavci, na Kočevskem še vedno prisotna, a v veliko manjšem obsegu in številu, kot je bila.

VEČINA JAM JE ONESNAŽENA

V okviru projekta **LIFE** Kočevsko so opravili pregled onesnaženosti okoli 90 jam, ki so po predvidevanju najbolj na udaru. Ugotovili so, da je bilo 12 uničenih, običajno z zasutjem. Med njimi so bile štiri jame povsem zasute z odpadki. Z odpadki so bile zasute tudi štiri od skupno 59 onesnaženih jam, 23 jam pa je bilo čistih. V popisanih jamah je ležalo od 1.310 do 2.106 m³ odpadkov.

Sestava odpadkov se sicer od jame do jame močno razlikuje. Kot so povedali, dejstvo, da so razmeroma redke jame, ki imajo mešano sestavo odpadkov, kaže na namensko rabo onesnaženih jam. V povprečju je največ drobnih komunalnih odpadkov (50 odst.), sledijo mrhovina (18 odst.), gradbeni odpadki (10 odst.) in vozila (7 odst.). Večjih komunalnih odpadkov je 3 odst., 6 odst. pa je drugih odpadkov. Mrhovino, ki predstavlja visoko zdravstveno tveganje za zdrave ljudi, je najti v kar 52 odst. vseh onesnaženih jam, med okoljsko nevarnimi odpadki pa so tudi elektronske komponente gospodinjskih aparatov (težke kovine, PCB) in odpadna embalaža olj, barv in katrana. V dveh jamah so našli celo salonitne plošče.

OČISTILI SEDEM JAM

Pri onesnaženih jamah je pretresljivo dejstvo, da so bili v 85 odst. odpadki mlajši od 10 let, v 75 odst. mlajši od 5 let, v kar 43 odst. onesnaženih jam pa odpadki niso starejši od enega leta. To govori o še vedno prisotnem rednem odlaganju odpadkov v približno polovico popisanih onesnaženih jam in dejstvu, da kljub organiziranemu rednemu odvozu odpadkov ljudje smeti še vedno odmetavajo v jame. Odlaganje odpadkov v jame je v zavesti ljudi trdno zasidrana navidezna rešitev problema

ravnanja z odpadki, ki se je človek poslužuje že tisočletja. Nezakonita odlaganja odpadkov v jamah, ki so se pojavila dejansko na obrobju vsakega naselja na območju Kočevske, so tako še vedno aktualna.

V okviru projekta **LIFE** Kočevsko so uspešno očistili sedem jam, in sicer: Scaffeloch, Vodno jamo 1 in 3 pri Klinji vasi, Malo Stankovo jamo, Oneško jamo, Smetljivo jamo in jamo Mullerloch ali Golobjo jamo pri Livoldu. Skupno je bilo pobranih kar 165 m³ odpadkov, od tega 80 m³ samo iz Golobje jame, ki so jo očistili novomeški jamarji v začetku aprila lani.

UKREPI ZA OHRANITEV ČLOVEŠKE RIBICE

Kot so poudarili razpravljavci, je posledica onesnaženosti kraških jam med drugim tudi slabša kakovost podzemne vode, ki je življenjski prostor človeške ribice in drugih podzemeljskih živali, velikokrat pa priteče tudi iz pip. Razlogi za onesnaženost jam pa so različni: od odmetavanja smeti v jame prek jalovine z nekdanjega Rudnika rjavega premoğa Kočevje do gnojenja kmetijskih površin in tudi zlivanja gnojevke neposredno v jame.

V okviru projekta so nakazali tudi rešitve za ohranitev človeške ribice v kočevskem podzemlju, ki pa gredo predvsem v smer preprečevanja nadaljnega odmetavanja smeti v kraške jame in zmanjšanja gnojenja z gnojevko na kočevskem polju, od koder se vode stekajo večinoma v porečje Kolpe, deloma pa tudi Krke. Kot so poudarili razpravljavci, veljajo dovoljene količine gnojevke za vse enako, torej brez izjeme za kraški teren, za katerega pa so zdajšnje dovoljene količine previsoke.

M. Leskovšek Svete

Novomeški jamarji so aprila lani iz Golobje jame pri Livoldu odstranili 80 m³ smeti. (Foto: M. L. S.)